

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE'NİN SEÇİMİ:

REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER MI? İNŞALLAH İKİSİ DE...

GİRİŞ

Bu çalışma ne 1 Kasım sonrasına ertelenen 2015 İlerleme Raporu'nun bir değerlendirmesi, ne de bir süre önce onuncu yılını dolduran katılım müzakerelerine genel bir bakış niteliğindedir. Her ne kadar taraflar dönüşü olmayan bir kopuştan kaçınsa da, katılım müzakereleri neredeyse başladığı andan itibaren bir duraklama sürecine girmiştir. Bunda da önce bazı Avrupalıların Türkiye'yi kimlik temelinde dışlaması, ardından Türkiye'nin liman ve havalimanlarını Kıbrıs'a kapatması ve son olarak da ülkede artan otoriterlik ve hukukun üstünlüğü ilkesinin giderek buharlaşması etken olmuştur.

AB'nin, yakın tarihinin en kaotik dönemlerinden birinden geçmekte olan Türkiye'nin gerçek gündeminde yer almadığı bilinen bir gerçektir. Türkiye yükselen otoriterlik eğilimi nedeniyle eleştirilir ve ekonomisi giderek yavaşlarken, 10 Ekim 2015'te yaşanan tarihinin en büyük terör eylemiyle zirveye çıkan devasa bir siyasi gerilim yaşamaktadır. Bütün bunların yanı sıra ülke, bu hayli istikrarsız ve tehlikeli koşullarda, 7 Haziran'da yapılan ve bir bakıma sonuçsuz kalan genel seçimlerin üzerinden henüz altı ay geçmeden, çok gergin bir ortamda yeniden seçime gitmektedir.

¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1155/Nilgun+Arisan+Eralp>

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE’NİN SEÇİMİ: REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER Mİ? İNŞALLAH İKİSİ DE...

Ancak, böylesi bir ortamda, akli başında herkes uluslararası camiada saygın bir yer edinmek isteyen, demokratik ve ekonomik bakımdan gelişmiş bir Türkiye için AB çıpasının gerekli olduğunu düşünmektedir. Başka bir deyişle AB, demokrasi, temel hak ve özgürlükler ve hukukun üstünlüğü alanlarında yaşanan gerilemeyi tersine çevirecek, ülkenin iç barışını ve ekonomik istikrarını yeniden sağlama potansiyeline sahip dengeleyici bir unsur olarak görülmektedir.

Amacımız mevcut durumu gözden geçirerek, neredeyse olanaksız hale gelen katılım sürecinden bağımsız olarak, taraflar arasındaki ilişkileri onarma yönünde bir umut ya da “çıkış yolu” olup olmadığını saptamaktır. Böylesi bir açılamdan beklenebilecek şey, karşılıklı güvenin yeniden inşa edilmesi ve her iki tarafa da somut faydalar sağlanmasıdır. Ancak böyle bir açılımın AB ile Türkiye vatandaşlarının, en azından ciddi bir yüzdesi arasında karşılıklı güveni yeniden sağlayabilmesi için AB, Türkiye’ye yönelik politikasında bu güne kadar savunageldiği değerlerinden uzaklaşmamalıdır.

Halihazırda bu kategoriye giren iki alan var gibi görünmektedir:

- dış politikada işbirliği,
- mülteci krizinin çözümünde işbirliği.

Gümrük Birliği anlaşmasını geliştirmek ve modernize etmek de bir seçenek olmakla birlikte bu seçenek en azından AB için şu anda bir öncelik teşkil ediyor gibi görünmemektedir.. Taraflar bu konuda birkaç ay önce, yani Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı’nın (TTYO) yavaş yavaş ilerlediği mayıs ayında bir anlaşmaya vardılar. Bu süreç sonuca ulaştırılırsa şüphesiz Türkiye için yararlı olacaktır. Yine de yetkililerin bu süreçte, durağan katılım sürecinde ertelenmiş olan tarım ve kamu ihaleleri gibi alanlarda ciddi reformlar yapması gerekmektedir. Öte yandan, şu anda bu sürece bir belirsizliğin hakim olduğunu söylemek yanlış olmaz. Bu konuda tarafların beklendiği gibi bir müzakereye başlayabilmesi için AB Bakanlar Konseyi’nin Avrupa Komisyonu’na müzakere yetkisi vermesi gerekmektedir; ancak şu ana kadar bu gibi bir yetkinin oylama prosedürüne dair tatmin edici herhangi bir bilgi edinilememiştir. Bu prosedür nitelikli çoğunluk yerine oybirliği olur ise, günümüz koşullarında bu yetki devrinin çok zor olacağını söylemek yanlış olmaz.

DIŞ POLİTİKADA İŞBİRLİĞİ

2014 Türkiye İlerleme Raporu, Türkiye’nin Avrupa Birliği (AB)’ne katılım sürecini yeniden canlandırmak ve sürece olan inancını yeniden vurgulamak üzere hazırladığı iddialı bir “Avrupa Birliği Stratejisi”nin damgasını vurduğu, en azından görünürde olumlu bir atmosferde yayımlanmıştı. O zamanlar bu stratejinin uygulanamayacağını bilmesek de, Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemin başladığına dair umutlanmak için sağlam bir temel olup olmadığını ve 2014 İlerleme Raporu’nun böylesi bir umuda dair ipuçları içerip içermediğini

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE’NİN SEÇİMİ: REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER Mİ? İNŞALLAH İKİSİ DE...

sorgulamıştık.² Özellikle hukukun üstünlüğü ilkesinin AB’nin genişleme stratejisindeki merkezi konumu (*üç temel dayanaktan biri*) ve Türkiye’de bu ilkenin hazin vaziyeti göz önünde bulundurulduğunda vardığımız sonuç şöyleydi:

"İlerleme Raporu’ndaki temel yaklaşıma ve AB üst düzey yetkililerinden gelen açıklamalara göre AB Türkiye’yi giderek ‘katılımı hedefleyen bir aday ülke’ yerine bir ‘stratejik ortak’ olarak görüyor. AB, istikrarsızlığı kolayca Avrupa’ya yayılabilecek olan stratejik bir bölge ile AB arasında tampon bölge konumundaki Türkiye’yle dış politikada etkili bir işbirliği gerçekleştirmek istiyor. Türkiye için ise bu istikrarsız coğrafyadaki güvenlik boşluğu, Batı’ya, dolayısıyla AB’ye de yönelik yeni bir yaklaşım gerektiriyor."

Her ne kadar günümüz Türkiye’si AB’den ziyade ABD için stratejik bir ortak olsa da bu yaklaşımların halen geçerli olduğunu söylemek yanlış olmaz. AB’nin Türkiye’yi, Türkiye’nin de AB’yi stratejik bir ortak olarak görmesi için yeterli zemin mevcut. Bu bağlamda Türkiye’de yöneticilerin çatışmacı söylemleri çelişkili gibi görünse de bu söylemin iç politikaya yönelik olduğu dikkate alınmalıdır.

Türkiye’yi stratejik ortak olarak görmesinin kaçınılmaz bir bileşeni olarak AB, Güney Komşuluk Politikası’nın (özellikle Doğu Akdeniz bölgesinde) gözden geçirilmesi sürecinde Türkiye ile işbirliği konusunda istekli davranmaktadır. Bu durum 2010’da Arap Baharıyla başlayarak farklı bir bağlamda devam etmiştir. Başlangıçta Türkiye, AB katılım sürecinin de katkısıyla gerçekleşen ekonomik büyüme ve demokrasinin konsolidasyonu yönünde kaydettiği gelişmeyle AB ve bölge ülkeleri tarafından bir ilham kaynağı olarak görülmekteydi. Şu anda ise Türkiye, yükselen otoriterlik eğilimi, azalan büyüme oranları, barış sürecinin durması gibi farklı sorunlarla karşı karşıya. Ülkenin dış kaynaklı sorunlarına gelince, iki milyondan fazla Suriyeli mülteciye (Türkiye’de mülteci statüsünde olmasalar da) ev sahipliği yapması, bölgedeki mezhepsel çatışmalara dahil olma ve Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD) karşısında savunmasız kalma risklerini taşıması gösterilebilir.

AB Türkiye’yi yukarıda belirtilen koşullarda Güney Komşuluk Politikasına dahil edebilmek için fırsatlar ararken, İŞİD’le acil mücadele gereği ve Rusya’nın Suriye’ye askeri müdahalesiyle ortaya çıkan belirsizlikler gibi daha öncelikli konular gündeme geldi. Bu bağlamda sırf lojistik gerekçelerden ötürü dahi olsa, Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki aşırılıkçı eğilimler ve kargaşa karşısında Türkiye’siz etkili bir Avrupa stratejisi tahayyül etmenin güç olduğunu iddia eden bir takım Avrupalılar, Türkiye’nin de ülke ve halkın güvenliğini tek başına sağlamanın olanaksız olduğunu öne sürerek Avrupa’ya yönelmesini beklemektedir.³ Her ne kadar Avrupa’nın Türkiye’den beklentisi kimi zaman Avrupalı cihatçıların transit geçişini engellemeye yönelik beklentileri ile sınırlı kalmış ve Türkiye de işbirliği için AB’den ziyade NATO’ya yönelmiş olsa da, dış politika alanında, karşılıklı güvenin inşası yönünde de başlangıç noktası teşkil edebilecek bir işbirliği için nedenler mevcut gibi gözükmektedir.

² Nilgün ARISAN, "Turkey-EU Relations in the Light of the 2014 Progress Report", Ekim 2014

<http://www.tepav.org.tr/upload/files/1413838752->

[0.Türkiye EU Relations in the Light of the 2014 Progress Report.pdf](http://www.tepav.org.tr/upload/files/1413838752-0.Turkiye%20EU%20Relations%20in%20the%20Light%20of%20the%202014%20Progress%20Report.pdf)

³ Michael LEIGH, A New Neighbourhood Strategy for Europe in Ideas for Europe’s New Leadership, German Marshall Fund of the United States, Ekim 2014.

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE’NİN SEÇİMİ: REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER Mİ? İNŞALLAH İKİSİ DE...

Buna karşın dış politikada verimli bir işbirliği mümkün mü? Her ne kadar karşılıklı ihtiyaçlardan kaynaklanan önemli bir potansiyel olsa da, Türkiye’nin büyük ölçüde iç siyasetindeki koşulların da etkisiyle dış politikasının belirsiz bir rota çizmesinden dolayı güven sorununu aşmak zor gibi görünüyor. Buna karşılık kendi krizleri ve ortak dış politika hedefi belirlemede yaşadığı güçlükler nedeniyle AB de Türkiye’nin karşı karşıya olduğu güvenlik krizlerinde önemli bir rol oynamaya hazır görünmüyor. Böylece iki tarafın da uzun vadede stratejik hedefleri olmadığından, dış politikada kurumsallaşmış bir işbirliği en azından şu an için zor gözüküyor. Türkiye’nin AB’ye stratejik ortak olma olasılığının bir göstergesi olarak ülkenin AB deklarasyonlarına ve AB Konseyi kararlarına uyma oranına bakacak olursak, son yıllarda bu oranın büyük ölçüde azalmış olması (2010’da %74’ten 2014’te %29’a) bu alandaki işbirliği konusunda çok umut vermemektedir.

MÜLTECİ KRİZİNİN ÇÖZÜMÜNDE İŞBİRLİĞİ

Avrupa İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana dünyada yaşanan en ciddi mülteci krizine oldukça hazırlıksız yakalandı. Ana vatanlarında bir geleceği kalmadığı sonucuna varan Suriyeli sayısı arttıkça, bunlardan birçoğu güvenli ve istikrarlı bir ortamda yeni bir başlangıç yapabileceği umuduyla Avrupa’ya giden riskli yolu seçmeye başladı.⁴ Krizin esas nedeni olan Suriye’deki savaşı en azından yakın gelecekte sonlandırabilmek kapasitelerinin ve arzularının ötesine geçtiğinden, Avrupalı liderler krize acil önlemlerle karşılık vermeye çalışıyor. Rusya’nın Suriye’ye doğrudan müdahalesi durumu daha da güçleştirdi. Her ne kadar Avrupa son zamanlara dek arka planda kalmayı tercih ettiyse de durum artık göz ardı edilemeyecek noktaya ulaşmış bulunuyor.

Şu anda birçok AB ülkesi mültecilere kapılarını açmakla (özellikle Almanya) kendi vatandaşlarının korkuları doğrultusunda kısıtlayıcı politikalar geliştirmek arasında ikilem yaşıyor. Sonuçta AB, bazı üye devletler dışında, dayanışma ve sorumluluk duygusuyla, kendi içinde gerekli düzenlemeleri yapmanın yanı sıra, ön safta olup mültecilerin çoğuna sığınma hakkı veren ülkelerle de etkileşimini artırma kararı aldı.⁵ Buradaki temel amaç Avrupa’ya düzensiz göç akışını engelleyerek iskan plan ve programları vasıtasıyla meşru sığınmacılardan bir kısmını AB’ye düzenli şekilde alacak bir süreç oluşturmak. AB mültecileri kendi bölgelerinde tutmak için onlara ev sahipliği yapacak ülkelere istihdam, eğitim, gıda ve sağlık hizmetlerinin sağlanmasında da yardımcı olma niyetinde.

Türkiye’de yaklaşık iki milyon Suriyeli mülteci bulunduğu ve bu yıl 350.000’den fazlasının Avrupa’ya gitmek üzere Türkiye’den ayrıldığı göz önünde tutulduğunda, Türkiye, AB’nin acilen işbirliğine gitmek istediği anahtar ülke konumunda bulunuyor. Ancak, bu işbirliği Türkiye’nin AB katılım süreci ve adaylığıyla çok yakından ilgili gözüküyor.

Oysa Türkiye bölgedeki Suriyeli mültecilerin en büyük alıcısı olarak krizden bilhassa etkilenmiş bulunuyor. Şu anda kayıtlara geçen iki milyon mülteci var. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’ne göre Irak’tan gelen mülteciler de eklenince dünyada en çok sayıda mülteciye ev

⁴ Omer GHABRA, “Why Syrian Refugees in Türkiye are Leaving for Europe”, The Nation, 28 Eylül 2015.

⁵ The Roots of Europe’s Refugee Crisis, Carnegie Europe, Carnegie Endowment for International Peace, 1 Ekim 2015

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE’NİN SEÇİMİ: REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER Mİ? İNŞALLAH İKİSİ DE...

sahipliği yapan ülke konumundaki Türkiye’deki mülteci sayısı Suriye’deki durum devam edecek olursa 2,5 milyona çıkabilir.⁶ Türkiye için bu denli büyük bir Suriyeli mülteci nüfusunun ihtiyaçlarını yaklaşık 6.75 milyar Euro masrafla karşılamak, her ne kadar ülke 2012 yılı sonuna dek dış yardım almayı reddettiği de, kolay olmadı.⁷ Bu nedenle mülteci sayısı arttıkça ve dönüş olasılıkları azaldıkça Türkiye uluslararası camiayla işbirliği arayışına girdi. Sağlık, eğitim, beceri ve dil eğitimine olan büyük talebi göz önünde bulundurduğumuzda AB’nin Türkiye’nin bu hizmetleri sağlama yönünde kurumsal kapasitesini geliştirmesine yardım için çok daha ciddi bir çaba göstermesi gerekiyor.

Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Tayyip ERDOĞAN ekim ayı başında Brüksel’i ziyaret etti. Cumhurbaşkanı’nın seyahati başlangıçta Belçika hükümetinin daveti üzerineydi. Eylül sonunda mülteci krizine ilişkin yapılan AB acil durum zirvesinde kendisi ile görüşme kararı alındı ve ERDOĞAN AB’nin üç kurumunun (Konsey, Komisyon ve Parlamento) başkanlarıyla mülteci krizinin birlikte aşılabilmesi için işbirliğini yoğunlaştırma konusunu görüştü. Her ne kadar Cumhurbaşkanı’nın ziyareti Türkiye’nin AB’ye katılım sürecinin başlangıcının onuncu yıldönümüne denk gelse de, ziyaretin amacı müzakerelerin geleceğini tartışmak değildi. Nitekim ERDOĞAN müzakere sürecindeki bir aday ülkenin temsilcisi olarak ağırlanmadı.

Avrupa Komisyonu tarafların görüşeceği bir “eylem planı” hazırladı. Taslak Eylem Planında, Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından acil önlem olarak uygulanacak mülteci iskanı ve sınır kontrollerinde işbirliği gibi bir dizi eylem yer alıyor. Kurulacak çalışma grubunun en kısa zamanda görüşmelere başlaması planlanıyor; ancak mülteci krizinin çözümü bağlamında kısa vadede somut sonuçlar alınması pek de mümkün görünmüyor. Amaç Türkiye’ye çok büyük bir mülteci akınını yönetmesinde ve Türkiye’den AB’ye düzensiz göç akışlarını engellemesinde yardımcı olmak. Komisyon ayrıca Türkiye’ye 1 milyar Euro fon⁸ ayırma olasılığını da açıklamış bulunuyor.

Bir AB kaynağına göre “[bu] dayanışmaya gidebilecek bir sürecin ilk adımı”. Şu anda Türkiye tarafındaki hissiyat, mevcut sığınmacı krizi nedeniyle Türkiye’nin AB’ye karşı büyük bir pazarlık gücü olduğu ve işbirliğinin Türkiye’nin belirlediği şartlarda yapılacağı yönünde. Ancak bu süreçte ciddi zorluklar var ve Türkiye’nin mülteci akışını durdurma konusuna müdahilliğinin yakın zamanda sonuç vermesi beklenmiyor.

Her şeyden önce Suriyeli mülteciler Türkiye’de kalmak istemiyor. Bunun birçok sebebi var. Türkiye Suriyeli mültecileri “misafir” statüsünde görüyor. Geçen sene hükümet Suriyelilere geçici sığınma ve genişletilmiş haklar sunmayı hedefleyen bir dizi kanun çıkardı; ancak söz konusu önlemler halen onlara tam mülteci statüsü vermekten çok uzakta. Bu da eğitim imkanının ve seyahat hakkının sınırlı olduğu, ancak düzensiz işlerde çalışılabileceği ve sağlık hizmetlerine erişimin olmaması anlamına geliyor. Her ne kadar mülteci kampları diğer ülkelerdekilerle karşılaştırıldığında görece iyi durumda olsa da Suriyeliler’in % 85’i kampların dışına çıkarak

⁶ Kemal KIRIŞÇI ve Elizabeth FERRIS, “Syrian Refugees and the Challenges to Türkiye and the international community”, Brookings Institution, 30 Eylül 2015.

⁷ Hükümet her ne kadar son birkaç yıldır AB’den yeterince yardım almadığından yakınsa da 2011’de AB yöntemlerine göre yardım kabul etmeyeceğini, sadece acil durum acentesine yazılacak açık çek kabul edeceğini açıklamıştı.

⁸ Daha sonra bu miktar 3 Milyar Euro olarak telaffuz edilse de kaynağı belli değil.

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE’NİN SEÇİMİ: REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER Mİ? İNŞALLAH İKİSİ DE...

ülkeye dağılmış durumda. Aldıkları destek yetersiz ve yaşam koşulları giderek kötüleşiyor. Ayrıca German Marshall Fund’ın yaptığı yeni bir kamuoyu araştırmasına göre Türklerin % 81’i göçmenlerin entegre olamadığını, %68’i ise mültecilere karşı daha katı bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini düşünüyor.⁹

İkinci olarak AB’nin Türkiye’ye mültecileri desteklemek ve göçmen yönetiminde kullanmak üzere vermeyi önerdiği finansal destek konusu Türkiye’de bazı endişelere yol açtı. Bu fonların, en azından önemli bir bölümünün AB’nin 2014-2020 Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı’ndan tahsis edilmesi kabul edilecek gibi gözüküyor; zira mülteci krizinde işbirliği konusuyla Türkiye’nin AB üyeliği adaylığı kapsamındaki yükümlülüklerinin hiç ilgisi bulunmamakta.

Üçüncü olarak mülteci kriziyle mücadelede işbirliği vize serbestisi konusuyla ilişkilendirildiğinden, Türkiye halkı vizesiz bir Avrupa hayalinin 2017 yılına kadar ve hatta 2016 yılında otomatik olarak gerçekleşeceği algısını taşıyor.

Oysa Türkiye vatandaşlarına vize şartının kaldırılması, Türkiye’nin Vizesiz Rejim için Yol Haritasının koşullarını yerine getirmesine ve AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşmasını tam ve etkili olarak uygulamasına bağlı. Bunlar yapılsa bile son kararı nitelikli çoğunlukla AB üye devletleri ve mutlak çoğunlukla Avrupa Parlamentosu verecek. Bu alandaki ciddi bir gecikme ya da başarısızlık, mülteci krizi konusunda AB ile Türkiye arasındaki işbirliğinin sonu anlamına gelebilir. Ayrıca AB yetkilileri Türkiye’yle vize serbestisi görüşmelerinin süreceğini, ancak bunun Avrupa’ya yönelik yeni mülteci akımları gibi örtülü bir tehdit varken mümkün olamayabileceğini ifade ediyor.

Dördüncü olarak Cumhurbaşkanı ERDOĞAN’ın Brüksel ziyaretinde de belirttiği üzere Türkiye, Suriye topraklarında uçuşa yasak/güvenli bölge oluşturulmasını talep ediyor; ancak özellikle Rusya’nın Suriye’ye müdahalesinden sonra bu yönde bir ihtimal ortadan kalkmış durumda.

Beşinci olarak durma noktasına gelen AB katılım sürecinin samimi bir işbirliği önünde engel teşkil ettiğini iddia ediyor. Türkiye vatandaşları kendilerinin de günün birinde AB’nin bir parçası olacaklarına inanmadıkları sürece, Ankara’yla Brüksel arasındaki işbirliği sığ ve siyasi iniş çıkışların olumsuz etkilerine açık kalacak. Ancak katılım sürecinin canlanması, bloke edilen fasılların açılabilmesi sadece bazı üye ülkelerin liderlerine değil, bütün AB üye devletlerinin oybirliği ile karar almalarına bağlı ki, Kıbrıs gibi bazı üye ülkelerin bu yöndeki olumsuz açıklamaları bu konuda umutsuz bir ortam yaratıyor.

Son olarak ve en önemlisi, işbirliğinin olmazsa olmazı konumundaki güven ilişkisi. Basına verilen beyanatların aksine bu ilişki derece zayıf. İlişkilerin geleceğine ilişkin kaygılar o kadar artmış durumda ki AB’yi karar alma konusunda etkisiz kılabilir.

Eğer taraflar mülteci krizinin çözümünde etkili bir işbirliğine gitmeyi başaramazlarsa, bu AB’ye yönelik göçü artırmakla kalmayacak, sıkıntılarla boğuşan bu toplumun radikalleşmesine de yol açabilecektir. Böyle bir durumun hem Türkiye hem de Avrupa güvenliği açısından son derece tehlikeli sonuçları olabilir.

⁹ German Marshall Fund of United States, Turkish Perception Survey, Ekim 2015.

AVRUPA BİRLİĞİ İÇİN SOPHIE’NİN SEÇİMİ: REEL POLİTİKA MI, DEĞERLER Mİ? İNŞALLAH İKİSİ DE...

SONUÇ

Birçok ciddi zorluğa karşın, Türkiye ile AB arasında dış politika ve mülteci krizinin çözümü konularında belirgin bir işbirliği potansiyeli olduğunu gözlemlemek mümkün. Ancak böyle bir işbirliği, taraflar arasındaki ilişkiyi karşılıklı güven temelinde yeniden canlandırmaktan çok, halihazırda var olan cılız güvene de büyük zararlar verme riskini de taşıyor.

Bunun yanı sıra Türkiye vatandaşlarının önemli, AB vatandaşlarının da belirli bir kesimi, bu alanlardaki işbirliğinin AB’nin Türkiye’ye aday üye yerine ortak çıkarlar paylaştığı stratejik bir müttefik olarak bakması riskini taşıdığı yönünde ciddi kaygı duyuyor. Bu bağlamda Türkiye, demokrasinin çöküşe geçmesi, Kürtlerle barış sürecinin sona ermesi ve hukukun üstünlüğünün ortadan kalkmasıyla tarihinin en zor dönemlerinden birinden geçerken, bu durum karşısında ses çıkarmamayı seçen bir AB gibi tehlikeli bir olasılık söz konusu olduğunda büyük bir siyasi bedel ödeyebilir. Türkiye’nin demokrat vatandaşları meselenin giderek *"siz göçmenleri tutun biz de demokrasiyi unutalım"* düzeyine indirgenmesinden giderek daha tedirgin oluyor.¹⁰

Financial Times¹¹ adını vermediği üst düzey bir Avrupalı diplomatın Brüksel’deki hakim durumu özetleyen sözlerini aktarıyor: *"Bu göçmen akışını azaltmak zorundayız. Durum reel politika haline gelmiş vaziyette; iç politikaya dair kaygılarımızı bir tarafa bırakıyoruz"*.

14 Ekim’de yayınlanacak olan, demokratik eksiklikleri bir hayli eleştirmesi beklenen 2015 İlerleme Raporu’nun önce Türkiye’yle göç konusunda görüşmelerin yapıldığı AB zirvesi arifesine denk gelmesi nedeniyle, sonra da Türkiye’deki 1 Kasım seçimlerini etkilememesi için ertelenmesi bu yönde bir işaret olarak değerlendiriliyor.

AB’nin reel politika uğrunda değerlerinden ödün vermeyeceğini yürekten ümit ediyoruz. Avrupa Parlamentosu üyesi Marietje SCHAAKE’nin belirttiği üzere¹², *"Avrupa liderleri, Türkiye toplumundaki derin kutuplaşmaya eğilmeli, temel hak ve özgürlüklere saygı gösterilmesi beklentisini net şekilde dile getirmeli. Zor konulardan kaçınmamalı. Bu konulara eğilinmesi, Türkiye halkına AB’nin temelinde yer alan ilkelerin gerçekten bir anlam ifade ettiği mesajını net bir şekilde verecektir."*

AB değerleriyle reel politika arasında bir denge kuramazsa, bu durum bölgede mülteci akınının ana nedeni olan istikrarsızlığın daha da artmasına yol açacaktır. Kim bilir, belki de AB Türkiye’ye ilişkin politikasında kendi değerlerinden uzaklaşırsa, bu kez Türkiye’den mülteci akınının başlamasına neden olabilir.

¹⁰ Barçın YINANÇ, "An unholy Turkish barter: Keep the migrants, forget democracy", Hürriyet Daily News, 6 Ekim 2015

¹¹ Financial Times, "EU woos Erdogan in effort to stem migration", 4 Ekim 2015.

¹² "Can the EU Do Business With Erdoğan?", Carnegie Europe, 7 Ekim 2015